

Böjt 5. vasárnapja (Judica)

► Jn 8,48–59

Az igazi főpapi szolgálat

A vasárnap jellege

Ezen a vasárnapon is érdemes szem előtt tartani, hogy az ősi egyházban a húsvét ünnepe keresztelésre, vagyis a Jézus halálával és feltámadásával való személyes azonosulásra épült (Róm 6,8). Éppen ezért az ünnep előtti heteket keresztelési előkészületre használták (JÁNOSSY 1944, 34. o.). A tematika jól bemutatja, hogy akit Krisztus megszólított, és aki teljesen az övé akar lenni, annak milyen állomásokon kell keresztülmennie. 1. Elszakadni a világtól. 2. Isten hitére ráállni. 3. A hit erejével élni. 4. Krisztus igazságával rendszeresen

táplálkozni. 5. Krisztusban megmaradni. 6. Engedni, hogy Jézus szeressen. Ezt az ívet erősítik az alapigéhez társított igék, zsoltárok. Jelen esetben a bevezető 43. zsoltár, Zsid 9,11–15 és 1Móz 22,1–14. A zsoltár így kezdődik: „Ítéld meg, Istenem...” Az ítélet kifejezés itt azt jelenti, felvállalni az ügyét annak, aki szorult helyzetben van. (KÁLVIN 2011, 620. o.) מִגִּדֵּל: ’megvéd’, ’tisztáz valakit’, ’megítél, elítél valakit.’¹ Ezt a bizonyos szorongatást nemcsak Dávid, hanem mindenki átéli, aki Isten út-

¹ A bibliai szavak forrása: *Bibliai felfedező* (korszerű bibliatanulmányozó és konkordanciaprogram). Fejlesztő: Zsidó Miklós.

ján jár. Jézus Krisztust a sok támadás, vádaskodás és a kereszthalál után Isten a feltámadásával igazolta, és bevitte a mennyei szentek szentjébe. A Zsidókhoz írt levél bemutatja a hátteret, amely azért munkálkodik, hogy tiszta lelkiismerettel, pótcselekvések nélkül szabadon és hatékonyan éljünk, szolgáljunk egy ellenséges közegben. Ábrahám pedig Mórija hegyén előre látást kapott (תָּרָךְ: 'láthatóvá válik', 'gondoskodik') arról, ami Krisztusban megvalósul, de az örökkévaló Istenben már kész volt (lásd 2Tim 1,9–10).

Amit a textusról tudni kell

Igénkben János saját anyagával találkozunk, amelyben a többi evangélistához képest árnyaltabban mutatja be Jézus kortársainak reagálását az ő nyilvános szolgálatára. A vitákban megnevezett farizeusokban és írástudókban nemcsak Jézus keresztre feszítésének kivitelezőit, hitelenségüket, a Tórától elszakadt, kiüresedett teológiai és liturgikus tradíciójukat, hanem a népért érzett felelősségüket is kell látni. Hiszen a messiást váró Izrael életében folyamatosan rengeteg önjelölt álmissiás jelent meg, akik olyan mozgalmakat indítottak el, amelyek az egész népnek sok kárt és csalódást okoztak (pl. Bar Kochba). Igeszakaszunk a heves vitabeszéd csúcspontja, amely lényegében már a 7. fejezetben indul, ténylegesen a nyolcadik fejezet 12. versétől kezdődik, és három szakaszra osztható (Jn 8,21–29; 37–47; 48–59). Az egészet nézve elmondható, hogy az érvek, vádak mindkét oldalon egyre jobban durvulnak. Bár Jézus nem tudja meggyőzni ellenfeleit, de a harc során feltárja lényének legmélyeségebb titkát (KARNER 1950, 130. o.). A vita témája akörül forog, hogy ki kicsoda. Ki honnan származik? Böjt ötödik vasárnapján elmondott személyes bizonygatótételünkhöz szükséges látni, érteni mindkét oldal érvelésének logikáját, alapjait, hiszen nekünk olyan személyeknek kell lennünk, akiket Jézus már meggyőzött arról, hogy őt az az Atya küldte, aki már a mi Atyánk is.

A kijelölt igeszakasz rövidített elemzése

48. vers: Ἰουδαῖος: zsidók, nem általános értelemben, hanem Jézussal ellenséges szűk írástudó réteg értelmében. Σαμαρίτης: Ez itt nem földrajzi, etnikai, hanem vallási minősítés. Így is mondhatjuk: eretnek, bálványimádó. A bálványimádás hátterében rossz istenkép, gonosz szellemi erők állnak. Hisznek Istenben, de rettegnek tőle (Jak 2,19). Δαιμόνιον ἔχεις: démon, tisztátalan, gonosz szellem uralja. Ez a démoni befolyás legrosszabb fokozata.

49. vers: ἀποκρίνομαι, κρίνω: több mint visszazólás, válaszolás, inkább határozott vélemény, bizonyság. Τιμάω – ἀτιμάζω: 'tisztel', 'nagyrabecsülés', 'drága' és az ellentéte: 'megvetés', 'lebecsülés'.

50. vers: Jézusban az Atya gyönyörködött, és ő ehhez a véleményhez (δόξα) tartotta magát. Jézus és az Atya közötti mély, „szerelmes” bizalomra utal.

51. vers: Τηρέω: 'megtartás', 'őrzés', 'gondoskodás'. Itt nem a parancsok, szabályok betartásáról, hanem a bensőséges kapcsolat ápolásáról van szó. Θάνατος: 1. fizikai halál, 2. szellemi halál, 3. a halál angyala. Mindhárom értelemben értendő. Aki Krisztusban van, vele egy, az a fizikai halála előtt és után is kapcsolatban marad vele, és nem látja meg a halál angyalát, aki a pokollal együtt az elkárhozott lelkek őrzője (Jel 20,13–15; Róm 8,38–39).

52–53. vers: Jézus szavainak félreértése.

54. vers: „Az én Atyám az, aki dicsőít (δοξάζω) engem.” Jézus belső énjét, identitását az Atya jó véleménye táplálja.

55. vers: Οἶδα (perf.) αὐτόν: teljesen ismerem őt. Jézusnak és minden követőjének a hitelességét az Atya személyes ismerete, a vele való jó kapcsolat adja, és nem a vallásos teljesítmény (lásd Mt 7,22–23).

56. vers: Ἀγαλλιάω: nagyon örül, ugrándozik. „Meglátta az én napomat” (lásd 1Móz 22,14; 12,7; Gal 3,16; 1Móz 15,13–16; 1Móz 17,17).

57. vers: Jézust félreértik, és a vád is téves. Csak földi-történeti időkategóriában tudtak gondolkodni. Jézus nem azt mondta, hogy ő látta Ábrahámot, hanem hogy Ábrahám látta őt (BOLYKI 2001. 249. o.).

58. vers: Ἐγὼ εἰμί: „én vagyok”. Nincs múltja, jövője, hanem folyamatosan van. Úgy él, mint Isten.

59. vers: Κρούπτω: 'elrejt', 'eltakar'. Jézus csak a mennyei ütemterv szerint engedi magát elfogni, majd keresztre feszíteni. Addig jó, míg van Jézussal párbeszéd. „*Jön majd olyan idő – így szól az én Uram, az Úr –, amikor éhínséget bocsátok a földre. Nem kenyérré fognak éhezni, és nem vízre fognak szomjazni, hanem az Úr igéjének hallgatására.*” (Ám 8,11)

Az igehirdetés felé

Ki vagyok én? Honnan származom?

Jézus azért jött, hogy azt az egységet, amely az Atya és közte van, megossza minden emberrel (Jn 17,21). Ennek a feltétele Jézus feltámadása volt, amely egyenes következménye a kereszthalálnak. A Szentléleknek az a feladata, hogy ránk bizonyítsa megigazultságunkat, amit a kereszten elvégzett munka után Jézus feltámadása tett nyilvánvalóvá. Ez az evangélium, amely méltóvá tesz minket az Atyával és a Krisztussal való bizalmas közösségre. Az evangélium több, mint amit általában a bűnbocsánat alatt értünk. Ebben a közösségben jutunk el arra a gondolkodásmódra, amelyről Jézus egykor Nikodémusnak beszélt: „...*ha valaki nem születik fentről...*” (Jn 3,3; ἄνωθεν: 'fentről, felülről származó'). Igénkben Jézus ezt a gondolkozásmódot mutatja be, amelyet mi halálának és feltámadásának köszönhetünk (Jn 3,14). Mit jelent a fentről születés, más szóval az Atyától való származás tudata az ember életében? 1. A vele való közösségben felfedezzük mennyei Atyánk ránk irányuló, feltétel nélküli szeretetét. 2. Felfedezzük önmagunk mennyei származását, ezzel együtt fiúságunkat. 3. „Megtanuljuk” igazán szeretni, nagyra becsülni Atyánkat, akinek a képét és hasonlatosságát hordozzuk a belső emberünkben. 4. „Megtanuljuk” szeretni és működtetni igazi valónkat és annak eredeti rendeltetését. 5. Meglátjuk embertársunkban,

hogy ő is az Atyától származik, tehát ebben az értelemben testvérünk. A példázatok jól mutatják, hogy Isten családban és annak összetartásában gondolkodik. A mennyei családért végzett szolgálattal mennyei kincseket gyűjtünk. 6. Felfedezzük fiúságunk rendkívüli helyzetét, szabadságát. Segít bizalommal előrenézni és kilépni az időből az örökkévalóságba és abba az otthonba, ahol Atyánk lakik.

Megmaradni Krisztusban

Jézus hívásának elfogadása mindenkit kiszakít a világból, beépít mennyei Atyánk családjába. Ez a szakadás magában hordozza a belső és külső harcokat, amelyek vissza akarják állítani a régi helyzetünket. A belső harc abból fakad, hogy gondolkozásunkat rá kell állítani az emberi véleményekről, hamis istenképről arra, amit Isten, a mi Atyánk mond és gondol rólunk. Ez belső rombolással, a növekedésünket gátló lelki falak lebontásával jár. Ehhez társulnak a világ visszahúzó erejének megnyilatkozásai, amelynek megjelenése egyben bizonyítja a kiszakadást. Ennek legtöbbször két oldala van: nyílt, erőszakos támadás és erős vonzás. Ebben a harcban nagy szükségünk van mennyei Atyánk naponkénti személyes szavára és a testvéri kapcsolatokra. Szükségünk van olyan külső közbenjárásra, amely mindig emlékeztet arra, hová tartozunk. Megtanít védekezni a hamis vádak, rágalmak ellen, ahogy ezt maga Jézus is átélt. Megtanít nem érzelmekkel, indulattal ellenállni, hanem azzal az igével érvelni, amelyet az Atya helyez a szívünkre. Megtanít a harcban evangéliumot hirdetni, a rosszat az evangélium erejével megtörni. Megtanít nem magunkra, elkövetett hibáinkra figyelni, hanem arra, amivé tett minket Krisztus, amit feltámadása ránk bizonyít.

További javaslatok az istentisztelethez

Énekek

EÉ 192; 417 (főpapi szolgálat); 462 (ítélet); 568 (kicsoda Jézus?)

Illusztráció

BIZONYSÁGTÉTEL

„Én gondoltam volna legkevésbé, hogy még méltó vagyok a megbocsátására. Megtértem, azután elfordultam Istentől, és sok bűnben voltam. Hűtlen lettem hozzá, de ő hűséges maradt, mert nem tud másmilyen lenni. Amikor vétkezünk, sokszor magunknak nem tudunk megbocsátani, én is hosszú ideig hordoztam magammal ezt a fájdalmat, ezt az önvádat, pedig nekünk »csak« el kell fogadni a kegyelmet, amit kínál. Ez sokszor nem is olyan könnyű... én tudom.” (Földi-Kovács Andrea)

TÖRTÉNET

„Az egyik napon Erzsébet egy szűk utcácskában járt, amely sártenger volt, csak a lerakott köveken lehetett száraz lábbal lépdelni. Szembejött vele egy öregasszony, akivel korábban nagyon sok jót tett, de most nemhogy kitért volna előle, hanem letaszította a kőről, és csúf szidalmakkal halmoz-

ta el. Erzsébet megcsúszott, és elesett a sárban, de szó nélkül kelt föl, a közeli patakban letisztította a ruháját, és derűs arccal folytatta útját.” (Árpád-házi Szent Erzsébet legendájából)

Felhasznált irodalom

- BOLYKI János 2001. „*Igaz tanúvallomás*”. *Kommentár János evangéliumához*. Osiris Kiadó, Budapest.
- JÁNOSSY Lajos 1944. *Az egyházi év útmutatása*. A szerző kiadása, Sopron.
- KÁLVIN János 2011. *Zsoltármagyarázatok. Olvassuk együtt!* Ford. Szabó Miklós. Elektronikus dokumentum. https://www.refkossuthter.hu/sites/default/files/fajlok/kalvin_zsoltar.pdf.
- KARNER Károly 1950. *Testté lett Ige. János evangéliuma*. Magyar Luther-társaság, Budapest.
- SZÁM Kati 2023. Földi-Kovács Andrea: „Nem ügyeket választottam, hanem Istent”. *Képmás magazin*, április 21. <https://kepmas.hu/hu/foldi-kovacs-andrea-interju-vedett-tarsadalomert-alapitvany-credo-foldi-laszlo>.
- Zsidó történelem – Az álmissások. In: Zsidó ismeretek tára. XIII. A zsidó történelem kétezer éve. *Zsidó.com*, <https://zsido.com/fejezetek/zsido-tortenelem-az-almessiasok/>.

■ KUSTRA CSABA

Böjt 6. vasárnapja (Palmarum)

► Ézs 50,1–10

Te mit kiáltasz Istennek?

A vasárnap jellege

Jézus jeruzsálemi bevonulásával fontos fordulóponthoz érkezünk el. Galilea területén végzett szolgálatának végéhez érkezett, s megérkezett Jeruzsálembe. JÁNOSSY azt írja, hogy az ezen a vasárnapon kezdődő hét „méltán viseli a »szent hét« és a »csendes hét« nevet is” (2008, 28. o.). Valóban alkalmat kellene szakítanunk az elcsendesedésre ezen a héten, hogy elvégezhessük a magunk átvilágítását is. Hányadán is állunk Krisztussal va-

ló kapcsolatunkban? Reménység szerint az ige hirdetője és hallgatója az ujjongó tömegben lenne a bevonuláskor. Erről a bevonulásról tudósít minket az oltár előtt elhangzó lekción (Mt 21,1–9).

Palmarum vasárnapján örömujjongással indul a nagyhét, azonban az epistola (Fil 2,5–11) ráirányítja a figyelmünket a nagypénteki áldozatra, majd az azt követő örömhírre, amely a húsvét ünnepében teljesedik be: Krisztus feltámadt! Öltöztessük hát szívünket és lelkünket bátran ünnepelőbe, hiszen nem tragédia történik az előttünk ál-